

Prawa ucznia - akty prawne

Prawa ucznia jest to katalog czynności, które mogą wykonywać uczniowie, a także uprawnień, które uczniom przysługują.

Art. 98 ust. 1 pkt 17 Prawa oświatowego (Dz.U. 2019 poz. 1148 ze zm.) mówi: „Statut szkoły zawiera w szczególności: [...] prawa i obowiązki uczniów, w tym przypadki, w których uczeń może zostać skreślony z listy uczniów szkoły, a także tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw ucznia”.

W statucie Zespołu Szkół w Piaskach, znajdują się prawa i obowiązki dotyczące uczniów - Statut Zespołu Szkół w Piaskach str.54

Nie oznacza to jednak, że w polskim prawie funkcjonuje pełna dowolność w tej kwestii. Poszczególne zapisy Prawa oświatowego, ustawy o systemie oświaty, a także innych ustaw i rozporządzeń wykonawczych wielokrotnie mówią, że dane prawo uczniom przysługuje. Dlatego też wyodrębnić można następujący katalog praw ucznia (nie jest on jednak zamknięty, co oznacza, że ten zbiór można o kolejne prawa rozszerzać):

1. Prawo do nauki.
2. Prawo do wzięcia udziału w konkursie.
3. Prawo do uzyskania pomocy materialnej.
4. Prawo do informacji i sprawiedliwej oceny.
5. Prawo do rozwijania zainteresowań.
6. Prawo do bezpieczeństwa, wiedzy o bezpieczeństwie i uzyskania pomocy.
7. Prawo do swobody wypowiedzi, myśli, sumienia i wyznania.
8. Prawo do prywatności.
9. Prawo do czasu wolnego (właściwej organizacji życia szkolnego).
10. Prawo do godności.
11. Prawo do angażowania się w życie szkoły.
12. Prawo do złożenia skargi.

Prawne uregulowania obowiązków ucznia, w przeciwieństwie do jego praw, w ustawodawstwie znalazły się. Art. 99 Prawa oświatowego konkretnie wskazuje bowiem, że obowiązki ucznia określa się w statucie szkoły z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:

1. Właściwego zachowania podczas zajęć edukacyjnych.
2. Usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych, w tym formy usprawiedliwiania nieobecności przez osoby pełnoletnie.
3. Przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły lub noszenia na terenie szkoły jednolitego stroju.
4. Przestrzegania warunków wnoszenia i korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły.
5. Właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów.

Jedynym miejscem, gdzie wskazano „podstawowe prawa ucznia” jest art. 85 ust. 5 Prawa oświatowego. Nie dotyczą one jednak (w większości) każdego ucznia, a na przykład grupy czy organów samorządu uczniowskiego (zarządu, rady...). Prawa te to:

1. Prawo do zapoznawania się z programem nauczania, z jego treścią, celem i stawianymi wymaganiami.
2. Prawo do jasnej i umotywowanej oceny postępów w nauce i zachowaniu.

3. Prawo do organizacji życia szkolnego, umożliwiające zachowanie właściwych proporcji między wysiłkiem szkolnym a możliwością rozwijania i zaspokajania własnych zainteresowań.
4. Prawo redagowania i wydawania gazety szkolnej.
5. Prawo organizowania działalności kulturalnej, oświatowej, sportowej oraz rozrywkowej zgodnie z własnymi potrzebami i możliwościami organizacyjnymi w porozumieniu z dyrektorem.
6. Prawo wyboru nauczyciela pełniącego rolę opiekuna samorządu.

